

Aan de Gemeenteraad.

Raadsvergadering d.d.	:	8 maart 2018
Commissievergadering d.d.	:	21 februari 2018
Commissie	:	Commissie Samenleving
Portefeuillehouder	:	wethouder T. van Rijnberk
Programmaonderdeel	:	402. Onderwijshuisvesting 402001. Onderwijshuisvesting
Registratienummer	:	2017023993
Productiedatum	:	11 januari 2018

Onderwerp

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2018

Voorgesteld besluit:

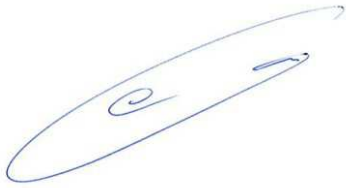
De raad van de gemeente Bloemendaal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 2018;

b e s l u i t:

1. Kennis te nemen van het door het college op 24 januari 2018 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP 2018);
2. Dit IHP te beschouwen als strategisch kader voor het beleid met betrekking tot onderwijshuisvesting binnen de gemeente Bloemendaal;
3. Opdracht te geven om een afweging en voorstel te maken - met inachtneming van de totale financiële positie van de gemeente – ten aanzien van de financiële gevolgen van dit IHP voor de begroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020-2022.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van de raad der gemeente Bloemendaal,
gehouden op 8 maart 2018

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, sweeping loop followed by a smaller loop and a final flourish.

, voorzitter

A handwritten signature in black ink, featuring a large, sweeping loop followed by the letters 'we' and a final flourish.

, griffier

Besluit raad: aangenomen
Stemmen voor: 16 (VVD, D66, GrL, CDA, PvdA, HvB)
Stemmen tegen: 3 (LB)

Voorgesteld besluit

De raad wordt voorgesteld:

Kennis te nemen van het door het college op 24 januari 2018 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP 2018);

Dit IHP te beschouwen als strategisch kader voor het beleid met betrekking tot onderwijshuisvesting binnen de gemeente Bloemendaal;

Opdracht te geven om een afweging en voorstel te maken - met inachtneming van de totale financiële positie van de gemeente - ten aanzien van de financiële gevolgen van dit IHP voor de begroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020-2022.

Aanleiding en beoogd effect

Tot op heden stellen wij jaarlijks een onderwijshuisvestingsprogramma vast. Diverse ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting maken naar onze mening een integraal, in de betekenis van samenhangend en op elkaar afgestemd, meerjarenbeleid gewenst. Voorbeelden van deze ontwikkelingen:

- De vorming van Integrale Kind Centra (IKC);
- Ontwikkeling van het leerlingenaantal (daling en stijging) en de gevolgen hiervan voor de capaciteit (leegstand of ruimtetekort);
- Onduidelijkheid over verantwoordelijkheid voor en bekostiging van renovatie van schoolgebouwen (mede in relatie tot 'gewoon' onderhoud en vervangende nieuwbouw);
- Gewenste functionele aanpassing van met name scholen in het primair onderwijs;
- De wens te komen tot een (meer) duurzaam gebouwenbestand.

In de in februari 2017 toegezonden brief (corsanummer 2017002610) hebben wij u geïnformeerd over ons voornemen om, gelet op het vorenstaande, ten behoeve van de in Bloemendaal gevestigde scholen een Integraal Huisvestingsplan (IHP) te laten opstellen. In deze brief is aangegeven dat, los van de uitwerking van de hiervoor vermelde punten, in het IHP in ieder geval aandacht dient te worden geschonken aan een aantal 'bekende' huisvestingsknelpunten, te weten:

- Optimalisering van de speelvoorzieningen Josephschool;
- Gymnastiekvoorziening Hartenlustschool: invulling resterende 2 dagen;
- Gymnastiekvoorziening Theresiaschool (verzoek tot uitbreiding c.q. algehele vervangende nieuwbouw);
- Verzoek Schoolvereniging Aerdenhout-Bentveld (SAB): algehele vervangende nieuwbouw;
- Verzoek Bloemendaalse Schoolvereniging (BSV): verbeteringen gebouw op gebied klimaatbeheersing en duurzaamheid.

Het IHP is gereed en onlangs door ons vastgesteld.

Politieke keuzeruimte

Een IHP heeft (nog) geen wettelijke status. Wellicht is dit binnen enkele jaren wel het geval. Hiermee zou dan aan twee knelpunten tegemoet worden gekomen:

1. Door het IHP een wettelijke status te geven, krijgt de noodzakelijke meerjarenplanning een steviger basis. Dit is zeker het geval indien gemeenten verplicht worden een IHP samen met schoolbesturen op moeten stellen.
2. Het IHP moet afspraken rondom het 'grijze gebied' van renovatie verduidelijken. Wanneer wordt hiervoor gekozen en in welke mate dragen de verantwoordelijke partijen (gemeente en schoolbestuur) bij in de financiering ervan.

Wij gaan er op dit moment vanuit dat de (toekomstige) bevoegdheid om een IHP vast te stellen bij ons college komt te liggen. Dit overeenkomstig onze huidige taak om jaarlijks een huisvestingsprogramma onderwijs vast te stellen.

De rol van uw raad met betrekking tot onderwijshuisvesting is, afgezien van het budgetrecht, in principe kaderstellend: het op hoofdlijnen vaststellen van het beleid en aangeven van de grenzen waarbinnen bestuurlijke bevoegdheden mogen worden uitgeoefend. Deze kaderstellende taak is vastgelegd in artikel 102 van de Wet op het primair onderwijs en artikel 76m van de Wet op het voortgezet onderwijs.

In deze (gelijkluidende) artikelen is de verplichting vastgelegd bij verordening een regeling vast te stellen met betrekking tot onder andere:

- De voorzieningen die voor bekostiging in aanmerking kunnen worden gebracht;
- De urgentie- en prognosecriteria;
- Normen aan de hand waarvan de bedragen worden vastgesteld voor de toegekende voorzieningen in de huisvesting.

Voor Bloemendaal zijn deze, en andere, punten uitgewerkt in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Bloemendaal 2015, vastgesteld in december 2014.

De bevoegdheid de verantwoordelijkheid voor huisvesting van scholen eventueel volledig door te decentraliseren (naar de schoolbesturen) berust eveneens bij de gemeenteraad. Vanuit het veld is gevraagd hiernaar onderzoek te doen.

Gedachtegang

Het IHP, dat als bijlage bij dit voorstel is gevoegd, is een omvangrijk document. Om praktische redenen volstaan wij met vermelding van belangrijke punten uit/gevolgen van het plan. In de eveneens bij dit voorstel gevoegde 'leeswijzer' zijn alle bestuurlijk relevante punten uitgewerkt. Voor meer inhoudelijke informatie verwijzen wij dan ook naar deze twee documenten.

- Het IHP beslaat een periode van 16 jaar, verdeeld over 4 tijdvakken van elk 4 jaar. Het bevat de strategische en lange termijnkaders op hoofdlijnen. Begrotingstechnisch gezien is het eerste tijdvak (2019-2022) het meest relevant;
- Een globale schouw van alle gebouwen door een externe deskundige heeft in de aanloop naar de totstandkoming van het IHP plaatsgevonden. Er is daarbij zowel naar de bouwkundige als de functionele kwaliteit gekeken. Op een enkele uitzondering na is de bouwkundige kwaliteit van de gebouwen goed. De functionele kwaliteit (en exploitatie) laat in de meeste gevallen te wensen over;
- In het IHP is rekening gehouden met de meest actuele leerlingenprognose (medio 2017);
- Naar verwachting worden in Bennebroek binnen 5 jaar minimaal 250 woningen gebouwd. Welke gevolgen dit heeft voor de behoefte aan onderwijsvoorzieningen is op dit moment niet bekend. In overleg met de 3 betrokken schoolbesturen wordt hierop te zijner tijd teruggekomen;
- Bepaling van de ruimtebehoefte en capaciteit heeft plaatsgevonden op de wijze vastgelegd in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Bloemendaal 2015;
- Het IHP 'voorziet' in het optrekken van de normbedragen voor uitbreiding en vervangende nieuwbouw naar het 'niveau 2018';
- Het IHP voorziet in een regeling ten behoeve van renovatie van schoolgebouwen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen monumenten en niet-monumenten. Renovaties worden bekostigd door de gemeente. De schoolbesturen leveren een financiële bijdrage (althans als het gaat om niet-monumentale gebouwen).

- In het kader van het IHP is gesproken met de schoolbesturen over een regeling met betrekking tot het buitenonderhoud van gymnastieklokalen. Deze dient te worden uitgewerkt.
- Het IHP is uitgewerkt in basisscenario's en plus-varianten. Een basisscenario heeft betrekking op één schoolgebouw. Plusvarianten zijn uitgewerkt op het niveau van de 5 dorpskernen. Het betreft in alle gevallen een samenvoeging/gemeenschappelijk project van twee scholen. Met betrekking tot de plusvarianten is een schets gegeven van de ruimtelijke (on)mogelijkheden;
- Het IHP bevat een uitwerking van de verduurzamingsaspecten. Voorgesteld wordt hiervoor een aanvullende vergoeding van € 250 per m² (50% van geraamde kosten duurzaamheidsmaatregelen) beschikbaar te stellen;
- Uitgangspunt is vergroting van de oppervlakte van de oefenvloer van alle gymnastieklokalen tot bij voorkeur 308 m², maar minimaal 252 m². De meeste gymnastieklokalen zijn kleiner.

In de hierna volgende paragraaf 'Middelen' wordt ingegaan op de financiële aspecten.

Overwegingen van het college

In tal van gemeenten wordt gewerkt aan de opstelling van een IHP of is een dergelijk document inmiddels vastgesteld door college dan wel gemeenteraad. Wij menen dat uw raad het IHP dient te beschouwen als strategisch kader voor onderwijshuisvestingsbeleid voor de middellange termijn. Op welke wijze hieraan invulling kan worden gegeven is hierna uitgewerkt in de paragraaf 'vervolgproces/evaluatie'.

Middelen

Middelen ten behoeve van de zorgplicht voor onderwijshuisvesting ontvangen gemeenten via het Gemeentefonds. Het gemeentefonds is vrij besteedbaar. Gemeenten mogen de vergoeding besteden naar eigen voorkeur. Een deelbudget in het gemeentefonds is dus niet bedoeld als kaderstellend voor hetzij minimale hetzij maximale uitgaven maar enkel bedoeld als informatie. Het ministerie van BZK geeft – gezien de eerste zin – ook geen informatie over fictieve modellen. Daarom zijn ze zoveel mogelijk samengesteld uit subclusters, zodat ze navolgbaar zijn.

Het aandeel onderwijsuitkering in de algemene uitkering kan via rekenmodellen berekend worden op ca. € 1,6 mln. op jaarbasis. Nadrukkelijk wordt gesteld dat het niet gaat om een doeluitkering (zie boven) en dat de berekening slechts een indicatie is van de hoogte van de rijksvergoeding. De lasten die in de begroting voor onderwijshuisvesting zijn geraamd bedragen ca. € 1,3 mln. op jaarbasis (begroting 2018).

Met de uitvoering van het IHP – in de periode 2019 t/m 2034 is een (investerings)bedrag gemoeid van afgerond € 45,3 mln. Dit bedrag kan worden gesplitst in:

1. Basiskosten (noodzaak/aard voorziening staan vast):	€ 29,6 mln.
2. Duurzaamheidsmaatregelen:	€ 8,5 mln.
3. Extra kosten (noodzaak/aard voorziening staan nog niet vast):	€ 7,2 mln.

Totaal:	€ 45,3 mln.

Hierbij is al gerekend met de (hogere) normbedragen 2018. Er is nog geen rekening gehouden met:

- a. Een eventuele toekomstige rijksbijdrage in de kosten van verduurzaming van schoolgebouwen;
- b. De bijdrage van scholen in de kosten van renovatie van (niet-monumentale) schoolgebouwen.

Verdeling van dit bedrag over de vier 4-jaarlijkse periodes geeft het volgende beeld:

- 2019 t/m 2022: € 12.390.750
- 2023 t/m 2026: € 11.259.000
- 2027 t/m 2030: € 11.832.125
- 2031 t/m 2034: € 9.893.313

Verfijning van de kosten eerste tijdvak (2019-2022) geeft het volgende beeld:

School	Voorziening(en) incl. aanvullend budget in kader verduurzaming	Geraamde basiskosten	Benodigd bedrag in kader duurzaamheid	Extra kosten
1. Julianaschool	a. Uitbreiding (in pandig)	€ 576.000	€ 72.000	
2. Schoolvereniging Aerdenhout-Bentveld	a. Vervanging gymlokaal b. Renovatie lesgebouw c. Functionele optimalisatie	€ 910.000 € 800.000	€ 113.750 € 100.000 € 201.500	€ 1.612.000
3. Josephschool	a. Uitbreiding nevenruimten	€ 230.000	€ 28.750	
4. Theresiaschool	a. Nieuwbouw gymlokaal b. Nieuwbouw school	€ 1.050.000 € 2.322.000	€ 131.250 € 290.250	
5. De Paradijsvogel	a. Nieuwbouw school	€ 1.380.000	€ 172.500	
6. Van Eeghenschool	a. Uitbreiding		€ 56.500	€ 452.000
7. Montessori VMBO	a. Uitbreiding		€ 210.250	€ 1.682.000
	Totaal	€ 7.268.000	€ 1.376.750	€ 3.746.000

Het college acht het wenselijk dat in ieder geval ten behoeve van de geraamde basiskosten en investeringen in duurzaamheid in de periode 2019 t/m 2022 de benodigde budgetten beschikbaar worden gesteld. Het gaat dan om een bedrag van € 7.268.000 + € 1.376.750 = € 8.644.750.

Met eventuele investeringen in het kader van IKC-vorming is in de vermelde bedragen nog geen rekening gehouden. Er dient wel rekening te worden gehouden met:

- structurele lasten in het kader van de regeling buitenonderhoud gymnastieklokalen. Deze worden geraamd op € 50.000 tot € 75.000 per jaar.
- De afrekening in 2018 of 2019 met het bestuur van de Kon. Wilhelminaschool inzake de kort geleden uitgevoerde permanente uitbreiding van deze school. Het bestuur heeft gevraagd om een aanvullende gemeentelijke vergoeding van € 150.000.

Inclusief laatstgenoemde bijdrage komt de totale investeringslast uit op een bedrag van € 8.794.750 (€ 8.644.750 + € 150.000). In de Kadernota 2018 en het investeringsprogramma 2018-2021 is voor het eerste 4-jarig tijdvak rekening gehouden met een investeringsbedrag van € 8.250.000.

Over de budgettaire gevolgen van het voorgaande kan, op basis van een gemiddelde investering van € 2,2 mln. per jaar, met betrekking tot het eerste tijdvak *INDICATIEF* het volgende worden gemeld.

Voorziening/onderdeel	2019	2020	2021	2022
Investering	€ 2.200.000	€ 2.200.000	€ 2.200.000	€ 2.200.000
Kapitaallasten:				
Rente (2%)	€ 0	€ 44.000	€ 86.900	€ 128.700
Afschrijving: 40 jaar	€ 0	€ 55.000	€ 110.000	€ 165.000
Lasten buitenonderhoud gymlokalen	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000
Totaal jaarlijkse Exploitatielasten	€ 75.000	€ 174.000	€ 271.900	€ 368.700
Opgenomen in MJB 2018-2021	€ 0	€ 216.000	€ 348.580	€ 348.580
Financieel effect (+ is voordeel)	-/- € 75.000	+ € 42.000	+ € 76.680	-/- € 20.120

De uit dit indicatief overzicht voortvloeiende jaarlijkse exploitatielasten liggen in lijn met de thans in de meerjarenbegroting 2018-2021 opgenomen ramingen. Het jaarlijkse investeringsvolume ad € 2,2 mln. echter legt in het kader van de 'Nota Bloemendaal financieel houdbaar' wel een zware claim op de jaarlijkse investeringsruimte van € 1,5 mln. Dit betekent dat voor de financiering van de genoemde investeringen vreemd vermogen zal moeten worden aangetrokken wat leidt tot een toename van de schuldenpositie van de gemeente welke per 1 januari 2018 € 29,9 mln. bedraagt. Dit staat nog los van de investeringen voor wegen, riolering en bedrijfsvoering.

Met dit voorstel verstrekt u ons college de opdracht om een afweging en voorstel te maken - met inachtneming van de totale financiële positie van de gemeente - ten aanzien van de financiële gevolgen van dit IHP voor de begroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020-2022. Met dit voorstel wordt dus nog geen budget en/of dekking vastgelegd.

Participatie

Het IHP is opgesteld door een extern bureau (Facilicom) in overleg/samenwerking met een vertegenwoordiging van alle schoolbesturen. Naast 1 op 1 overleg met alle scholen/besturen zijn 4 workshops themabijeenkomsten georganiseerd. Tussentijds heeft Facilicom enkele malen afstemmingsoverleg met vertegenwoordigers van de gemeente (waaronder de verantwoordelijk portefeuillehouder) gehad. Er kan gesproken worden over een document dat onder de schoolbesturen breed gedragen wordt.

Communicatie

De scholen worden geïnformeerd over dit besluit en het vervolg (zie Vervolgproces/evaluatie)

Samenwerking (Heemstede)

Met betrekking tot de totstandkoming van het IHP is niet samengewerkt met de gemeente Heemstede. Voor een gezamenlijk IHP bestond bij Heemstede (en Haarlem) enkele jaren geleden geen belangstelling.

Vervolgproces/evaluatie

Het IHP krijgt, als strategisch kader, 'vertaling' in de Verordening huisvesting onderwijs Bloemendaal. In de loop van 2018 wordt een voorstel tot aanpassing van deze verordening aan de raad voorgelegd. Over de financiële gevolgen wordt een afweging en voorstel gemaakt, met inachtneming van de totale financiële positie van de gemeente, bij de begroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020-2022.

Bijlagen

1. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2018 (corsa 2018000979)
2. Samenvatting bestuurlijk relevante punten IHP (corsa 2017024426)

Achterliggende documenten

1. Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Bloemendaal 2015 (corsa 2014056255)

Burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

, burgemeester.

, gemeentesecretaris.